

Nr 175

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrat huvudmannskap för serafimerlasarettet m. m.; given Stockholms slott den 10 november 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

/Sven Aspling

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen föreslås bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna *dels* två avtal med Stockholms stad om ändrat huvudmannskap för och läkarutbildning vid serafimerlasarettet samt om omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus, m. m., *dels* ett avtal med Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10 no-
vember 1967.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, KLING, JOHANSSON,
ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER,
ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrat huvudmannaskap för serafimerlasarettet m. m.* och anför.

Inledning

Kungl. Maj:t godkände den 28 maj 1948 med Stockholms stad träffade avtal *dels* angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus (sabbatsbergsavtalet), *dels* om försäljning till staden av serafimerlasarettets fastigheter (försäljningsavtalet). Enligt § 8 i detta senare avtal behöll staten äganderätten till den lösa egendomen vid försäljningen av lasarettet.

Genom sabbatsbergsavtalet tillförsäkrades staten rätt att utnyttja vissa kliniker vid Sabbatsbergs sjukhus och de för sjukhuset gemensamma inrättningarna för forskning och läkarutbildning. Vid sjukhuset skulle finnas bl. a. medicinska och kirurgiska kliniker såsom ersättning för motsvarande kliniker vid serafimerlasarettet, pediatrik klinik, som avsågs ersätta numera Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, kvinnoklinik, ögonklinik och en psykiatrisk klinik. Serafimerlasarettets neurologiska och neurokirurgiska kliniker skulle däremot förläggas till karolinska sjukhuset.

Stockholms stad förband sig enligt avtalet att snarast möjligt och senast före den 1 januari 1961 färdigställa de delar av Sabbatsbergs sjukhus, som var avsedda att motta den vid serafimerlasarettet bedrivna undervisningen, under förutsättning att det ej uppstod hindrande omständigheter över vilka staden inte kunde råda. Staden satte vidare som villkor för upplåtelse av Sabbatsbergs sjukhus för läkarutbildning och forskning att staden fick förvärva serafimerlasarettets fastigheter.

Staten garanterades att under vissa förutsättningar ha undervisningen förlagd till serafimerlasarettet även efter den 31 december 1960. Staden skul-

le därvid som huvudman uppehålla driften vid lasarettet i oförändrad omfattning.

Sedan lärarkollegiet vid karolinska institutet framhållit nödvändigheten av att de svårt eftersatta behoven för den till serafimerlasarettet förlagda undervisningen, forskningen och sjukvården skyndsamt tillgodosågs uppdrog Kungl. Maj:t den 29 mars 1957 åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att ta upp förhandlingar med staden angående de förhållanden som påtalats av lärarkollegiet.

Det stod vid denna tidpunkt klart, att sabbatsbergsprojektet inte skulle kunna realiseras inom överenskommen tid. Det var därför ofrånkomligt att en viss upprustning av serafimerlasarettet skedde.

Som en följd härav godkände Kungl. Maj:t den 28 juli 1958 ett avtal mellan staten och Stockholms stad rörande ändringar av och tillägg till försäljningsavtalet av den 1 december 1947 samt fördelning av kostnaderna för upprustning av serafimerlasarettet (prop. 1958: A 87 och B 1 bil. 13, SU B 40, rskr B 60). Staten skulle enligt avtalet äga rätt att intill budgetårsskiftet närmast efter den tidpunkt då de nya neurologiska och neurokirurgiska klinikerna på karolinska sjukhuset tagits i bruk disponera över den enligt försäljningsavtalet överlåtna egendomen på de däri angivna villkoren. Vidare åtog sig staten att upprusta lasarettet i den omfattning som föreslagits av en för ändamålet tillsatt utredning. Staden skulle bidra med 60 % av kostnaderna för byggnadsarbeten och installationer m. m., medan kostnaderna för föreslagen anskaffning av inventarier och annan utrustning helt skulle bestridas av staten.

I detta sammanhang aktualiserades frågan om den s. k. klarabergsleden som enligt förslag från stadens stadsbyggnadskontor skulle dras fram över serafimerlasarettets område. En sådan åtgärd skulle bl. a. innebära, att vissa byggnader inom lasarettet — däribland den neurokirurgiska kliniken — måste rivas. Staden förband sig emellertid enligt 1958 års avtal att inte bedriva några gatuarbeten inom sjukhusområdet, innan den neurokirurgiska kliniken överflyttats till karolinska sjukhuset.

Föredragande departementschefen framhöll i prop. 1958: A 87 (s. 85), att han räknade med att staden utan ytterligare dröjsmål skulle fullfölja sina åtaganden enligt sabbatsbergsavtalet eller vad som kunde komma att träda i stället och sade sig med hänsyn till att serafimerlasarettet var mindre lämpligt som undervisningssjukhus utgå från, att staden bedrev planeringen och uppförandet av överenskomna undervisningskliniker så snabbt som möjligt.

I januari 1961 hemställde finans- och sjukvårdsborgarråden i Stockholm att förhandlingar skulle tas upp om sabbatsbergsavtalets tillämpning på ett av staden planerat sjukhus i Enskede-Dalen vid en förläggning dit av det nya undervisningssjukhuset. Med anledning härav beslöt Kungl. Maj:t

att tillsätta en särskild expertdelegation inom inrikesdepartementet med uppgift att skyndsamt göra en förutsättningslös undersökning av olika möjligheter att tillgodose karolinska mediko-kirurgiska institutets behov av ytterligare sjukhusplatser m. m. för medicinsk undervisning och forskning.

Expertdelegationen föreslog efter gjord undersökning, att det nya undervisningssjukhuset skulle förläggas till S:t Görans sjukhus. Denna förläggning ansågs lämpligast vid en sammanvägning av ekonomiska, investeringsmässiga och byggnadstekniska aspekter samt med hänsyn till tidsfaktorn.

På grundval av detta förslag upptogs mellan representanter för staten och staden förhandlingar om de närmare villkoren för en förläggning av det nya undervisningssjukhuset till S:t Görans sjukhus. Förhandlingarna resulterade i en av Kungl. Maj:t den 29 december 1961 godkänd överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (prop. 1961: 198, SU 192, rskr 400).

Överenskommelsen innebar i stora drag

att det nya undervisningssjukhuset i Stockholm skulle förläggas till S:t Görans sjukhus,

att den i S:t Görans sjukhus ingående pediatrika kliniken skulle uppföras omedelbart,

att huvudgrunderna i sabbatsbergsavtalet skulle tillämpas vid fördelningen av byggnads-, utrustnings- och driftkostnaderna vid S:t Görans sjukhus,

att ett på sabbatsbergsavtalets grunder byggt avtal om S:t Görans sjukhus skulle gälla t. o. m. den 31 december 1976 med rätt för part att under löpande avtalstid påkalla förhandlingar om jämkning av avtalet,

att det av staden planerade sjukhuset i Enskede-Dalen skulle omedelbart påbörjas och utformas som ett kommunalt sjukhus enbart för sjukvårdens behov,

att staten på oförändrade villkor skulle behålla huvudmannskapet över serafimerlasarettet t. o. m. den 30 juni 1968 och att för tiden därefter undervisning och forskning skulle bedrivas vid lasarettet i oförändrad omfattning, till dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus kunde tas i bruk,

att, sedan nervklinikerna vid lasarettet flyttats till karolinska sjukhuset, de friställda lokalerna skulle byggas om och ställas i ordning för vårdavdelningar, laboratorier m. m.,

att till dessa och övriga byggnadsåtgärder, varom överenskommelse skulle träffas mellan parterna, skulle staden bidra med 60 %,

att kostnaderna för den utrustning som anskaffades i samband med dessa byggnadsåtgärder skulle bestridas av staten,

att klarabergsleden skulle få en provisorisk dragning i enlighet med

en av Stockholms stadsbyggnadskontor den 16 mars 1961 upprättad skissritning samt

att fränsett de byggnader som måste rivas för klarabergsledens provisoriska dragning skall lasarettets tomt och byggnader hållas intakta, så länge undervisning bedrivs vid lasarettet.

Kungl. Maj:t uppdrog den 29 december 1961 åt dåvarande kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att ta upp förhandlingar med Stockholms stad om att träffa de avtal som föranleddes av den träffade överenskommelsen med staden angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. Uppdraget har övertagits av statens förhandlingsnämnd.

Det bör nämnas, att överenskommelse om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet år 1963 träffats med Stockholms stad (prop. 1963:190, SU 216, rskr 409). Den sålunda överenskomna upprustningen förutsätts vara genomförd före den 1 juli 1968.

Statens förhandlingsnämnds förslag

Statens förhandlingsnämnd föreslår godkännande av följande avtal, som träffats under förbehåll om godkännande av Kungl. Maj:t, Stockholms stad samt — i viss utsträckning — Stockholms läns landsting

1. *Avtal om ändrat huvudmannaskap för och läkarutbildning vid serafimerlasarettet.*
2. *Avtal angående omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus, m. m.*
3. *Avtal om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus.*

De båda förstnämnda avtalen har träffats med delegerade för Stockholms stad och det tredje avtalet med H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård samt delegerade för Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Med hänsyn till en kommande samordning av Stockholms stads och läns sjukvårdsresurser har Stockholms läns landstings förhandlingsdelegerade biträtt avtalen om serafimerlasarettet och S:t Görans sjukhus. Dessa avtal skall således godkännas även av landstinget.

I anslutning till avtalen har överenskommelse nåtts även i frågan om kostnaderna för s. k. evalveringsersättningar till professor (laborator, motsvarande) — överläkare vid vissa kliniker och avdelningar vid Stockholms stads sjukhus. Vidare redovisar nämnden ett uppdrag om anskaffande av lokaler för en socialmedicisk institution, avsedd för en professur i socialmedicin vid karolinska institutet.

Förhandlingsnämnden framhåller särskilt att parterna enats om att betrakta avtalen som ett sammanhängande förhandlingsresultat, vilket skall i sin helhet godkännas eller förkastas av respektive huvudmän.

I. Avtal om ändrat huvudmannaskap för och läkarutbildning vid serafimerlasarettet

1961 års överenskommelse stadgar som nämnts beträffande serafimerlasarettet bl. a., att för tiden efter den 30 juni 1968 undervisning och forskning skall bedrivas vid lasarettet i oförändrad omfattning, till dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus kan tas i bruk. Enligt § 2 1947 års försäljningsavtal skall — för den tid och i den mån undervisning bedrivs vid lasarettet, sedan det övergått i stadens ägo — staten bidra till bestridande av kostnaderna för löner och pensioner samt till lasarettets övriga driftkostnader i enlighet med sabbatsbergsavtalets grunder. Parterna har enats om att låta dessa grunder, kompletterade med bestämmelserna i § 6 sabbatsbergsavtalet om statligt investeringsbidrag samt i en av Kungl. Maj:t den 28 juli 1958 godkänd överenskommelse mellan staten och Stockholms stad om pensionskostnadernas storlek vid beräkning av driftkostnader m. m. vid Sabbatsbergs sjukhus (prop. 1958: A 87 s. 76), tillämpas i avseende på serafimerlasarettet.

Detta innebär, att staten skall lämna *dels* ett bidrag med 25 % av investeringskostnaderna — dock ej för ny klinik, avdelning m. m. som inte tas i anspråk för utbildning och forskning — *dels* ett bidrag med 10 % till driftkostnaderna, vilka skall beräknas på särskilt angivet sätt.

Avtalet skall i bl. a. de delar som behandlar storleken av de statliga bidragen gälla t. o. m. den 31 december 1976 och bygger därvid på 1961 års överenskommelse, enligt vilken S:t Görans sjukhus skall vara färdigställt senast vid den tidpunkten.

År 1960 träffades överenskommelse mellan företrädare för staten och vissa huvudmän, å ena sidan, samt Sveriges läkarförbund, å andra sidan, om att professors (laborators, motsvarande) — överläkares inkomster från patienter på enskilda och halvenskilda rum fr. o. m. den 1 juli 1960 skulle slopas och ersättas med särskilt angivna avlöningsförstärkningar per år (prop. 1960: 151, SU 143, rskr 323). Dessa s. k. evalveringsersättningar inkluderade dittills utgående överläkararvoden och skulle utgå till samtliga berörda överläkare. Dessutom skulle till dåvarande överläkare, som kunde styrka ett större inkomstbortfall än vad som täcktes av evalveringsersättningen, utgå personligt lönetillägg. Vid dessa förhandlingar ifrågasattes om staten eller vederbörande sjukvårdshuvudman slutligen borde svara för kostnaderna för ifrågasatt avlöningsförstärkningar. Förhandlingsnämnden har haft att förhandla med Stockholms stad om nämnda fråga.

I samband med de nu avslutade förhandlingarna har parterna enats om att i de överläkararvoden, som skall bekostas av staden, skall innefattas även den s. k. evalveringsersättningen. Denna tolkning av begreppet

överläkararvode skall tillämpas även på andra motsvarande läkarutbildningsavtal mellan staten och Stockholms stad. Personliga lönetillägg till berörda tjänstemän vid nämnda sjukhus skall däremot bekostas av staten. I sammanhanget har parterna överenskommit, att staden skall bekosta överläkararvoden till professor (motsvarande), som åtnjuter partiell tjänstbefrielse, s. k. sabbatstermin, enligt 71 § e) stadgan den 4 juni 1964 (nr 461) för universiteten och vissa högskolor (universitetsstadgan) och därvid samtidigt åtnjuter befrielse från överläkargöromålen. Som villkor för överenskommelsen härom har staden krävt medinflytande vid den tidsmässiga förläggningen av sabbatstermin.

Slutligen har parterna förutsatt, att praktisk utbildning av sjukgymnaster och elever vid statens sjuksköterskeskola skall fortsätta vid serafimerlasarettet i minst samma omfattning som hittills.

Avtalet om serafimerlasarettet har följande lydelse.

Mellan statens förhandlingsnämnd och delegerade för Stockholms stad har — under förbehåll av godkännande av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige — träffats följande avtal.

Avtal

mellan svenska staten och Stockholms stad om ändrat huvudmannaskap för och läkarutbildning vid serafimerlasarettet.

1 §.

Stockholms stad övertager från staten den 1 juli 1968 huvudmannaskapet för serafimerlasarettet.

2 §.

I enlighet med § 2 andra stycket i avtalet den 1 december 1947 om stiftelsen Serafimerlasarettets fastigheter upplåter staden serafimerlasarettet för klinisk läkarutbildning från och med den 1 juli 1968.

Lokalerna för angiven utbildning skall liksom hittills vara dimensionerade för ett årligt intag av 90 medicine kandidater.

Protokollsanteckning: Parterna vill gemensamt erinra om att den mellan staten och staden den 20 oktober 1961 träffade överenskommelsen angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. innebar, att för tiden efter den 30 juni 1968 skulle undervisning och forskning bedrivas vid serafimerlasarettet i oförändrad omfattning, intill dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus kunde tagas i bruk.

3 §.

Upprustningsarbetena enligt den mellan parterna den 29 juni 1963 träffade överenskommelsen skall, om de ej slutförts före den 1 juli 1968, fullföljas av staten.

För de ytterligare ny- och ombyggnads- samt ändrings- och förbättringsarbeten, som sedermera kan komma att beslutas och som berör nu befintliga kliniker, avdelningar m. m., utgår — i den mån arbetena ej är att hänföra till årligt underhåll — statligt investeringsbidrag med 25 procent av de verk-

liga kostnaderna för att färdigställa och i samband därmed utrusta anläggningarna. Däri inbegripes kostnaderna för sådana inrättningar, som är gemensamma för hela lasarettet. Samma bidrag skall utgå för ny klinik, avdelning m. m., i den mån den tages i anspråk för utbildning och forskning.

I fråga om klinik, avdelning eller annan inrättning, som åsyftas i andra stycket, skall staten även bidra med 25 procent av kostnaderna för sådan instrumentutrustning, som tillkommer utan samband med byggnadsarbete och ej ersätter kasserad utrustning.

4 §.

För del av sjukhusanläggningen, som betjäna eller är avsedd att betjäna även verksamhet utom lasarettet, beräknas de i 3 § nämnda investeringsbidragen endast på den del av kostnaderna, som med hänsyn till utnyttjandegraden kan hänföras till verksamheten vid lasarettet.

Statens protokollsanteckning: Staten förbehåller sig rätt att, om på lasarettens område uppföres klinik, avdelning m. m., som ej tages i anspråk för utbildning och forskning, påkalla förhandlingar om att reduceringsregeln skall tillämpas på sådana byggnads- och utrustningsåtgärder, som därefter vidtages på inrättningar, som är gemensamma för hela lasarettet.

5 §.

Staten tillhandahåller efter rekvisition investeringsbidrag enligt 3 § under byggnads- respektive anskaffningstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg.

6 §.

1. Överläkare eller föreståndare för avdelning, som tillika är professor, laborator eller prosector vid karolinska institutet, samt läkarpersonal, som är anställd uteslutande för forsknings- eller utbildningsändamål, tillsättes, avlönas och pensioneras av staten. Staden bekostar dock särskilda överläkararvoden.

Övrig läkarpersonal vid klinik eller avdelning, som är upplåten för läkarutbildning — inklusive konsultläkare, som anlitas av lasarettets kliniker gemensamt — tillsättes, avlönas och pensioneras av staten. Staden bidrager med halva löne- och pensionskostnaden, varvid bidraget till pensionskostnaderna skall utgöra 15 procent av bidraget till lönekostnaderna. Antalet här avsedda läkare bestäms av parterna i samråd.

Protokollsanteckning: Med överläkararvode förstås även den evalveringsersättning som numera är sammanfogad med de äldre arvoden för professorers etc. medverkan i sjukvården. Denna tolkning av begreppet överläkararvode skall avse även avtalen om läkarutbildning vid Sabbatsbergs, S:t Görans och Roslagstulls sjukhus samt Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.

Under partiell tjänstbefrielse (s. k. sabbatstermin), som avser befrielse även från göromål som överläkare, bekostar staden överläkararvodet. Förläggningen av sabbatsterminen bestäms därvid av staten i samråd med staden.

Staten bekostar de personliga lönetillägg som utgår till professor, laborator eller prosector vid ovan nämnda sjukhus.

2. Personal — utöver läkarpersonal — som är anställd uteslutande för forsknings- eller utbildningsändamål tillsättes, avlönas och pensioneras av staten.

3. Övrig personal vid lasarettet tillsättes, avlönas och pensioneras av staden.

4. Personal, som den 30 juni 1968 är anställd vid lasarettet och som ej omfattas av 1. eller 2. ovan, skall, om den så önskar, av staden beredas fortsatt anställning vid lasarettet eller eljest hos staden, såvida vederbörande ej uppnått den för befattningen enligt stadens pensionsbestämmelser (P 51) gällande pensionsåldern. Staten skall på allt sätt medverka till att personalen den 1 juli 1968 övergår i stadens tjänst vid lasarettet.

Stadens protokollsanteckning: Staden förklarar sig ämna anställa berörd personal på de villkor som normalt gäller för motsvarande arbetstagare hos staden. Förhandlingar förutsättes snarast möjligt komma till stånd mellan stadens lönenämnd och vederbörande personalorganisationer om övergångsproblem i enskilda fall.

5. Icke ordinarie tjänsteman, som enligt 4. ovan ej kan beredas pensionsberättigande anställning hos staden, samt tjänsteman, som före den 1 juli 1968 uppnått pensioneringsperiodens nedre gräns enligt för honom gällande statliga bestämmelser, skall äga kvarstå i sin statliga tjänst med skyldighet att tjänstgöra vid lasarettet.

6. Ordinarie tjänsteman, som ej omfattas av 5. ovan och som önskar kvarstå i sin statliga tjänst, skall åläggas att tjänstgöra vid lasarettet.

7. Förste maskinisten Harry Dahlberg, sjukhusintendenten Gösta Råby och förste vaktmästaren Ivar H. G. Werner, vilka är tjänstlediga från sina tjänster vid lasarettet, skall kvarstå i sina statliga tjänster men ej omfattas av 4. och 6. ovan.

8. Staden svarar för lönekostnaderna för personal, som den 1 juli 1968 övergår i stadens tjänst och för annan än i 1. och 2. avsedd personal, som kvarstår i statlig tjänst med skyldighet att tjänstgöra vid lasarettet.

9. Staten svarar för de framtida pensionskostnader, som avser tjänstetid hos staten, dock att staten svarar för hela pensionen för tjänsteman, som avses i 5. ovan.

Protokollsanteckning: Vad i 6 § 9. stadgas innebär ingen ändring i statens pensionsansvar i fråga om den som förvärvat personlig statlig pensionsrätt enligt övergångsbestämmelserna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 juni 1963 (nr 371).

Vid fördelningen av pensionskostnaderna för den personal, som innehar fortlöpande anställning vid övertagandet, skall staten svara för de kostnader, som hänför sig till tiden före övertagandet. Statens andel fastställs till den pensionsnivå, som gäller eller blir retroaktivt gällande omedelbart före övertagandet. Med pensionsnivå avses bruttonivå enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR).

Fördelningen av kostnader för livräntor till arbetstagare, som avgår ur tjänst efter övertagandet, fastställs efter överenskommelse mellan parterna. Därvid skall iakttagas de principer, som enligt ovan gäller beträffande pensionskostnader.

Parterna är ense om att statens förpliktelser i fråga om pensionsförmåner gentemot personal, som övergår i stadens tjänst, skall kunna fullgöras genom engångsavlösning.

7 §.

Såsom driftbidrag erlägger staten årligen till staden ett belopp, som motsvarar tio procent av de totala driftkostnaderna för sjukhusanläggningen i dess nuvarande omfattning samt för ny klinik, avdelning m. m., i den mån den tages i anspråk för utbildning och forskning.

Vid fastställandet av sjukhusanläggningens totala driftkostnader iakttages följande:

1. I driftkostnaderna inräknas icke
 - a) sådana kostnader som avses i 6 § 1. och 2.;
 - b) utgifter till vars täckning bidrag utgår enligt 3 §;
 - c) avskrivningar och räntor.
2. Från driftkostnaderna drages andra driftinkomster än vårdavgifter, för varje verksamhetsgren dock ej större belopp än summan av de utgifter, som föranletts av inkomsternas förvärvande.
3. Pensionskostnaderna upptages till 15 procent av den avlöningssumma, som bokförts under den för lasarettet i lönebilagan till stadens utgifts- och inkomststat angivna anslagsrubriken — med avdrag dock för de avlöningar som belöper på i 6 § 5. avsedda tjänstemän — och som ingår i de driftkostnader på vilka bidrag skall beräknas.

8 §.

Driftbidraget erlägges senast den 25 i varje månad genom a contobetalningar, som motsvarar $\frac{1}{12}$ av det belopp, varmed det statliga driftbidraget för det senast slutligt reglerade kalenderåret överstigit stadens bidrag enligt 6 § 1. andra stycket.

Slutlig reglering av bidraget sker kalenderårsvis.

Protokollsanteckning: Intill dess att bidraget slutreglerats för år 1969 skall utbetalningarna a conto utgöra $\frac{1}{12}$ av ett för kalenderår beräknat nettobidrag.

9 §.

Staten erhåller ej del i äganderätt till mark, byggnad eller utrustning genom att lämna investeringsbidrag enligt detta avtal.

10 §.

Förslag till i 3 § andra stycket angivna ny-, till- eller ombyggnadsarbeten samt ändrings- eller förbättringsarbeten upprättas av staden i samråd med myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Motsvarande skall gälla beträffande förslag till anskaffning av utrustning, till vilken staten enligt 3 § bidrager med 25 procent av kostnaden.

Förslag och ritningar till byggnadsarbeten samt förslag till utrustning skall för statsbidrags utgående godkännas i den ordning, som Kungl. Maj:t föreskriver.

11 §.

Staden skall tillhandahålla staten de räkenskaper och handlingar, som fordras för att beräkna statens bidrag.

12 §.

Detta avtal berör ej stadens rätt enligt eljest gällande bestämmelser till statsbidrag till att uppföra och driva lasarettets anläggningar.

13 §.

Mot en ersättning av tre miljoner kronor överlåter staten till staden alla till lasarettet hörande, nu befintliga och fram till övertagandet tillkommande inventarier och annan utrustning samt normalförråd av driftförnödenheter. Beloppet betalas utan rekvisition den 1 juli 1968.

Staten överlåter från och med den 1 juli 1968 till staden lasarettets dispositionsrätt till personalbostäder.

Alla inkomster och utgifter, som berör lasarettet och som avser tiden före den 1 juli 1968, tillkommer respektive faller på staten.

Staden inträder i statens rättigheter och skyldigheter enligt i bilaga till detta avtal angivna kontrakt och avtal.¹

I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut i anledning av pågående permutationsutredning skall staden tills vidare fullgöra de förpliktelser i fråga om frisängar, som förutvarande stiftelsen Serafimerlasarettet iklätt sig genom mottagna donationer. Efter rekvisition betalar staten vårddagkostnaden, i den mån staten vid fortsatt statligt huvudmannaskap för lasarettet skulle ha fått vidkännas denna.

14 §.

Staten bortför på egen bekostnad lasarettets portal med tillhörande entrébyggnader.

Protokollsanteckning: Portalen får kvarstå tills vidare, så länge annat ej överenskommes mellan parterna.

15 §.

Innan läkarbefattning, som ej är avsedd uteslutande för forsknings- eller undervisningsändamål, tillsättes av staten, skall stadens sjukvårdsstyrelse beredas tillfälle att yttra sig. Närmare föreskrifter härom meddelas av Kungl. Maj:t.

Statligt anställd personal och studerande vid karolinska institutet skall iakttaga de föreskrifter, som sjukvårdsstyrelsen eller sjukhusledningen meddelar för verksamheten vid lasarettet.

Innan sjukvårdsstyrelsen meddelar föreskrifter för verksamheten vid lasarettet, vilka berör utbildningen och forskningen, skall karolinska institutet beredas tillfälle att yttra sig.

Innan institutet meddelar bestämmelser för utbildningen och forskningen, vilka berör sjukvården vid lasarettet, skall sjukvårdsstyrelsen beredas tillfälle att yttra sig.

16 §.

Detta avtal skall i vad avser 3 § andra och tredje styckena, 4—5 §§, 6 § 1.—3., 7—12 §§ samt 15 § gälla till och med den 31 december 1976.

Utan hinder av vad i första stycket sagts skall vad parterna enligt 6 § 1. och 7 § 3. överenskommit i fråga om pensionskostnadernas förhållande till avlöningssumman kunna uppsägas enligt de regler, som stadgas i parternas överenskommelse den 29 januari 1958 om beräkningen av vissa driftkostnader m. m.

Skulle framtida undersökningar om fördelningen av kostnaderna mellan utbildning och forskning, å ena, samt sjukvården, å andra sidan, ge anled-

¹ Bilagan är ej intagen här.

ning därtill, äger part under löpande avtalstid påkalla förhandlingar om jämkning av avtalet.

Protokollsanteckning 1: Staden förklarar sig beredd att, i vad avser serafimerlasarettet, medverka i utredning angående de merkostnader för driften av kommunala sjukhus, som orsakas av att sådana sjukhus upplättes för läkarutbildning och forskning, ävensom att på grundval av denna utredning samtidigt med övriga huvudmän för kommunala undervisningssjukhus förhandla med staten om grunder för bidrag till driften av sådana sjukhus.

Protokollsanteckning 2: Den mellan staten och staden den 20 oktober 1961 träffade överenskommelsen angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. skall gälla i alla frågor, som ej regleras i detta eller annat efter den 20 oktober 1961 träffat avtal.

Förhandlingsnämnden gör bl. a. följande särskilda kommentarer till avtalstexten.

Ad 2 §. Lasarettets lokaler är i dagens läge dimensionerade för en årlig intagning av 90 medicine kandidater. Parterna har förutsatt, att någon ändring härav inte skall ske samt att övertagandet inte heller skall inverka på resurserna för den forskning som bedrivs vid lasarettet.

Stadens medgivande fordras för att annan än den som är anställd vid lasarettet eller fast knuten till medicinska fakulteten vid karolinska institutet skall få bedriva forskning vid lasarettet. Parterna är ense om att sådant medgivande bör lämnas, om för forskningsverksamheten i fråga inte krävs en ökning av de av staden tillhandahållna forskningsresurserna vid lasarettet.

Ad 3 §. Upprustningsarbetena på grundval av den i paragrafen nämnda överenskommelsen av år 1963 beräknas vara avslutade i början av år 1968. Beträffande pannanläggningen har enligt beslut av Kungl. Maj:t två nya pannor installerats. Parterna är överens om att upprustningen av pannanläggningen genom dessa åtgärder fullgjorts i enlighet med 1963 års överenskommelse.

Ad 6 §. Tidigare har behandlats vad som överenskommits beträffande överläkararvoden och personliga lönetillägg. I övrigt bygger stadgandena i 6 § 1.—3. på sabbatsbergsavtalets grunder.

Med hänsyn till läkarutbildningen och forskningen vid lasarettet har nämnden funnit det vara ett statens intresse, att personalen — med undantag av de personalkategorier som avses i 6 § 1. och 2. — övergår i stadens tjänst vid lasarettet och att staten medverkar till att så sker.

Staden har å sin sida utlovat fortsatt anställning för här avsedd personal antingen vid lasarettet eller eljest hos staden.

Denna huvudregel om personalens övergång från statlig till kommunal tjänst gäller med undantag för dels all läkarpersonal, dels annan personal, som är anställd uteslutande för forsknings- och utbildningsändamål, dels ock vissa personalkategorier, för vilka fortsatt statlig anställning skall eller kan ifrågakomma.

Den i 6 § 7. angivna personalen synes böra föras på övergångsstat, mot vilket vederbörande tjänstemän förklarar sig inte ha någon erinran.

Beträffande pensionskostnaderna innehåller avtalet regler, som med ett undantag överensstämmer med dem som tillämpats vid mentalsjukvårdens huvudmannaskapsbyte. Staten skall sålunda svara för de framtida

pensionskostnader som avser tjänstetid hos staten samt därutöver för hela pensionskostnaden beträffande personal, som avses i 6 § 5.

Eftersom såväl statens som stadens tjänstemän numera får sina avlönings- och andra anställningsvillkor reglerade genom kollektivavtal har dessa frågor inte närmare berörts i avtalet. De torde få avgöras genom förhandlingar mellan staden och berörda personalorganisationer. Staden har i protokollsanteckning förutsatt, att sådana förhandlingar snarast skall komma till stånd.

Ad 13 §. Enligt § 8 1947 års försäljningsavtal skulle den staten tillhöriga lösa egendomen vid lasarettet inte ingå i köpet. Särskild överenskommelse skulle träffas om stadens övertagande av denna egendom.

I samband med de byggandsarbeten som sedermera ägt rum vid lasarettet har också erforderliga upprustningsåtgärder vidtagits beträffande utrustningen. Kostnaderna för dessa åtgärder har bestritts av staten. Vid de nu förda förhandlingarna har enighet nåtts om att staden skall erlægga tre miljoner kronor till staten för lasarettets inventarier och normalförråd av driftförnödenheter. Därvid har hänsyn tagits till avskrivningar och investeringsbidrag till staden i egenskap av huvudman för ett kommunalt undervisningssjukhus.

De till lasarettet knutna donationerna och fonderna skall bli föremål för utredningar. Det har dock ansetts nödvändigt att — i avvaktan på en kommande permutationsutredning — i detta sammanhang enas om hur förpliktelserna i fråga om frisängar vid lasarettet skall fullgöras.

Ad 16 §. Parterna har i enlighet med 1961 års överenskommelse förklarat sig beredda att under löpande avtalstid förhandla om jämkning av avtalet, i den händelse undersökningar om kostnadsfördelningen mellan utbildning/forskning och sjukvård ger anledning härtill. Staden har även förklarat sig beredd att medverka i den utredning som är planerad att ske med början år 1968 för att skapa underlag för förhandlingar mellan staten och de kommunala undervisningssjukhusens huvudmän angående merkostnaderna för att sjukhus upplåts för läkarutbildning och forskning. Parterna förutsätter, att — i anslutning till dessa förhandlingar — avtal skall träffas om de bidrag som skall utgå till serafimerlasarettet, om läkarutbildningen och forskningen inte kan överflyttas till S:t Görans sjukhus fr. o. m. den 1 januari 1977.

2. Avtal angående omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus, m. m.

Enligt 1961 års överenskommelse skall som nämnts det nya undervisningssjukhuset i Stockholm förläggas till S:t Görans sjukhus och omfatta vissa i överenskommelsen uppräknade kliniker med ett ungefärligt angivet vårdplatsantal. Dessutom skall frågan om inrättande av klinik i njurmedicin samt ögon- och öronkliniker närmare övervägas och förhandlingar härom tas upp i senare sammanhang.

Av de i överenskommelsen nämnda klinikerna har den psykiatriska kliniken redan uppförts och tagits i anspråk för läkarutbildning och forskning enligt ett år 1958 träffat avtal (prop. 1959: 12, SU 15, rskr 49). Vidare är barnklinikerna under uppförande.

Kungl. Maj:t förordnade den 18 februari 1966, att byggnadsbidrag tills vidare skulle utgå med 25 % av de verkliga totalkostnaderna för uppförande av barnkliniker vid S:t Görans sjukhus. I det nu träffade avtalet återfinns föreskrifter som slutligt reglerar ordningen för statsbidrags utgående till barnklinikerna (3—4, 6—7 och 9 §§).

I avtalet har inte angetts någon tidpunkt, när sjukhuset skall stå färdigt, utan parterna har nöjt sig med att i en protokollsanteckning till 1 § erinra om att 1961 års överenskommelse angav tidpunkten härför till den 31 december 1976 samtidigt som det överenskoms, att det planerade sjukhuset i Enskede-Dalen omedelbart skulle påbörjas och utformas som ett kommunalt sjukhus enbart för sjukvårdens behov. Detta skedde med hänsyn till sjukvårdsförsörjningen i stadens södra delar. Att någon tidpunkt inte angetts i avtalet förändrar inte parternas inställning till att S:t Görans undervisningssjukhus bör färdigställas så snart detta kan ske med hänsyn tagen till såväl utvecklingen av sjukvårdsbehov, arbetskraftstillgång och kapitalmarknad inom storstockholmsområdet som statliga restriktioner avseende sjukhusbyggnationen.

Avtalet skall gälla t. o. m. den 31 december 1976 med automatisk förlängning, om inte uppsägning sker. Under den första avtalsperioden beräknas endast den redan ianspråktaga psykiatriska kliniken och barnklinikerna kunna utnyttjas för läkarutbildning och forskning. För dessa delar av sjukhuset har i 9 § stadgats, att statligt driftbidrag skall utgå i enlighet med gällande driftbidragsbestämmelser i avtalet från 1958 angående psykiatriska kliniken. Avtalet i övrigt har i princip utformats som ett investeringsavtal.

I S:t Göransavtalet liksom i avtalet om serafimerlasarettet har parterna i enlighet med 1961 års överenskommelse förklarat sig beredda att under löpande avtalstid förhandla om jämkning av avtalet, om undersökningar om kostnadsfördelningen mellan utbildning/forskning och sjukvård ger anledning därtill. Staden har även förklarat sig beredd att medverka i den utredning som är planerad att ske med början år 1968 för att skapa underlag för förhandlingar mellan staten och huvudmännen för de kommunala undervisningssjukhusen om merkostnaderna för att sjukhus upplåts för läkarutbildning och forskning.

Bland de medicinska serviceavdelningar som enligt 1 § avtalet upplåts för utbildning och forskning återfinns bl. a. en socialmedicinsk avdelning. Vid de nu avslutade förhandlingarna har framgått, att för den kliniska forskningen i socialmedicin kan påräknas endast sådana utrymmen, som behövs för forskning med anknytning till patienter vid sjukhuset.

Avtalet om S:t Görans sjukhus har följande lydelse.

Mellan statens förhandlingsnämnd och delegerade för Stockholms stad har — under förbehåll av godkännande av Kungl. Maj:t och Stockholms stadsfullmäktige — träffats följande avtal.

Avtal

mellan svenska staten och Stockholms stad angående omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus, m. m.

1 §.

1. För klinisk läkarutbildning samt för forskning upplåter Stockholms stad till staten följande kliniker och avdelningar vid S:t Görans sjukhus.

<i>Kliniker</i>	<i>Antal vårdplatser (cirka)</i>
Medicinska kliniker (allmän medicin, lungmedicin och neurologi)	260
Kirurgiska kliniker (allmänkirurgi, ortopedi, urologi och plastikkirurgi)	240
Barnkliniker (medicin, kirurgi och psykiatri)	210
Kvinnoklinik	120
Långvårdsklinik (inkl. rehabilitering)	120
Infektionsklinik	120
Psykiatrisk klinik	100

Av de ovan angivna vårdplatserna vid den psykiatriska kliniken är 81 upplåtna för läkarutbildning enligt avtal den 11 augusti 1958.

Upplåtelse av klinik för utbildning och forskning avser ej endast dess vårdavdelningar utan även polikliniker och andra avdelningar, som hör till kliniken.

Medicinska serviceavdelningar

Anestesiavdelning
 Bakteriologiskt laboratorium
 Blodcentral
 Fysiologiskt laboratorium
 Kemiskt laboratorium
 Patologisk avdelning med cytologiskt laboratorium
 Röntgendiagnostisk avdelning
 Socialmedicinsk avdelning

Intagningsavdelning
 Avdelning för intensivvård
 Uppvakningsavdelning

2. För sjukhuset skall disponeras ett markområde om cirka 140 000 m².

3. Om staten framdeles så påkallar, skall — efter därom träffad särskild överenskommelse — klinik eller avdelning, som ej anges ovan, upplåtas för utbildning och forskning. Sådan upplåtelse skall ske på i tillämpliga delar de villkor, som bestämts i detta avtal.

Protokollsanteckning: Parterna vill gemensamt erinra om att den mellan staten och staden den 20 oktober 1961 träffade överenskommelsen angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. innebar, att pediatrika kliniken vid S:t Görans sjukhus skulle uppföras omedelbart, att övriga angivna kliniker och anläggningar vid S:t Görans sjukhus skulle vara färdigställda senast den 31 december 1976, att undervisning

och forskning skulle bedrivas vid serafimerlasarettet i oförändrad omfattning intill dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus kunde tas i bruk samt att Enskede-Dalens sjukhus omedelbart skulle påbörjas och utformas som ett kommunalt sjukhus endast för sjukvårdens behov.

2 §.

Staden anordnar och utrustar sjukhuset med hänsyn till sjukvårdens, den kliniska utbildningens och den kliniska forskningens behov.

Lokaler för angiven utbildning dimensioneras för ett årligt intag av 90 medicine kandidater.

Stadens åligganden enligt första stycket skall i fråga om utrustning för forskningens behov avse endast sådan, som är att hänföra till vedertagen grundutrustning.

Protokollsanteckning: Parterna är ense om att med begreppet »vedertagen grundutrustning» för forskningens behov åsyftas den utrustning, som med hänsyn till att den mera allmänt användes av forskare inom den ifrågavarande disciplinen bör vara tillgänglig i klinikens eller avdelningens forskningslokaler. Utrustningen skall icke vara användbar endast för ett eller annat speciellt forskningsprojekt utan måste kunna utnyttjas för olika projekt av beskaffenhet att kunna genomföras med tillämpning av inom disciplinen gängse teknik och metodik.

3 §.

1. För byggnad eller byggnadsdel vid sjukhuset, som påbörjas efter den 30 juni 1967 och som enligt detta avtal upplåtes för utbildnings- och forskningsändamål, utgår statligt investeringsbidrag med 25 procent av de verkliga kostnaderna för att färdigställa och i samband därmed utrusta anläggningen. I den mån det ej är fråga om årligt underhåll, utgår sådant investeringsbidrag även för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten i byggnad eller byggnadsdel, som upplåtes för utbildnings- och forskningsändamål.

2. Under 1. nämnt investeringsbidrag utgår även för ej upplåten anläggning, som är avsedd att betjäna en eller flera för utbildning och forskning upplåtna kliniker eller avdelningar. Om sådan anläggning dessutom betjänar annan verksamhet inom eller utom sjukhuset, beräknas bidrag på endast den del av kostnaderna, som med hänsyn till utnyttjandegraden kan anses skäligen belöpa på de kliniker och avdelningar, som enligt detta avtal upplåtes för utbildning och forskning.

Protokollsanteckning till 3 § 1. och 2.: Investeringsbidrag utgår även för sådana anordningar som kulvertar och ledningar inom sjukhusområdet, parkeringsgarage samt planeringsarbeten i anslutning till byggnad.

Protokollsanteckning till 3 § 2.: Vid omdaning av sjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande stomplan skall det statliga bidraget beräknas på $\frac{12}{13}$ av hela sjukhusets andel i kostnaderna för tjänande anläggning.

3. Utan hinder av att arbetena påbörjats före den 1 juli 1967 skall investeringsbidrag enligt ovan angivna grunder utgå för barnklinikerna samt för pågående arbeten i fråga om värmecentral, kulvertar, yttre ledningar och telefonväxel.

4 §.

Staten tillhandahåller efter rekvisition investeringsbidrag enligt 3 § under byggnads- eller anskaffningstiden i ungefärlig proportion till stadens egna utlägg.

5 §.

Genom att lämna investeringsbidrag enligt 3 § tillförsäkras staten rätt att använda de för utbildningen och forskningen upplåtna klinikerna och avdelningarna, så länge sjukhuset drives. Staten erhåller dock ej del i äganderätt till tomt, byggnad eller utrustning.

Statens protokollsanteckning: Staten har erinrat om att de avtal om kommunala undervisningssjukhus, som innehåller äganderättsklausul, även innefattar en anknytande regel om återbetalningsskyldighet för huvudman, om sjukhuset eller del därav icke längre tages i anspråk för utbildning och forskning. Staten har vidare framhållit, att en sådan regel måste aktualiseras vid kommande förhandlingar om ett fullständigt avtal för samarbetet vid S:t Görans sjukhus.

6 §.

För anläggning, för vilken staten enligt 3 § har att erlægga investeringsbidrag, skall byggnads- och utrustningsförslag upprättas av staden i samråd med myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Förslag och ritningar till byggnadsarbeten samt förslag till utrustning skall för statsbidrags utgående godkännas i den ordning, som Kungl. Maj:t föreskriver.

7 §.

Staden skall tillhandahålla staten de räkenskaper och handlingar som fordras för att beräkna statens bidrag.

8 §.

Staten skall till staden betala ett belopp av 2,5 miljoner kronor. Härigenom anses staten ha till fullo erlagt staden tillkommande bidrag till att täcka kostnaderna för de byggnads- och utrustningsåtgärder vid S:t Görans sjukhus, som avser andra anläggningar än barnklinikerna och övriga under 3 § 3. angivna objekt och som utförts före den 1 juli 1967, för rivning av byggnader i samband med omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus, för åtgärder i anledning av tomtgränsändringar i samband med uppförandet av barnklinikerna vid S:t Görans sjukhus, för de byggnads- och utrustningsåtgärder vid Sabbatsbergs sjukhus, som utförts före den 1 juli 1967 samt för gjorda utredningar om Sabbatsbergs undervisningssjukhus.

Sagda belopp, som även innefattar rekvirerade men ej utbetalade byggnads- och utrustningsbidrag för berörda anläggningar, har fastställts efter avdrag för avlösning av statens bidrag till anläggningar vid Sabbatsbergs sjukhus.

Beloppet skall betalas med 1,1 miljoner kronor snarast efter den 1 januari 1968, samt, efter rekvisition, med 0,8 miljoner kronor, så snart barnklinikerna tagits i bruk, och 0,6 miljoner kronor, så snart nya medicinska och kirurgiska kliniker tagits i bruk vid S:t Görans sjukhus.

9 §.

Bestämmelserna i 8—11 §§ avtalet den 11 augusti 1958 angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus skall fortfarande gälla för sagda klinik samt tillämpas även på barnklinikerna.

Övriga bestämmelser i 1958 års avtal ersättes av detta avtal.

Vid anskaffning av instrumentutrustning, som avses i 11 § a) 1958 års avtal, skall föreskrifterna i 6 § ovan tillämpas.

10 §.

Detta avtal berör ej stadens rätt enligt eljest gällande bestämmelser till statsbidrag till uppförande och drift av i avtalet avsedda anläggningar.

11 §.

Bestämmelserna om S:t Görans sjukhus i avtalet mellan parterna den 31 oktober 1956 angående obduktionsundervisning vid S:t Görans sjukhus, S:t Eriks sjukhus och Södersjukhuset skall upphöra att gälla, när de lokaler, vari undervisningen nu bedrivs, till följd av sjukhusets ombyggnad icke vidare kan disponeras för undervisning.

I och med att detta avtal träder i kraft, upphäves avtalet den 1 december 1947 angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus utom i vad gäller driften av de delar, som tagits i anspråk för läkarutbildning. Beträffande till- och ombyggnad av de delar av sjukhuset, som tagits i anspråk för läkarutbildning, skall gälla vad parterna kan överenskomma.

I samband med överflyttning av läkarutbildning och forskning till S:t Görans sjukhus från annat för motsvarande ändamål upplåtet sjukhus skall, om ej annat överenskommes, för vederbörande sjukhus gällande avtal upphävas. Om villkoren i övrigt för överflyttningen skall särskild överenskommelse träffas.

Protokollsanteckning: Den mellan staten och staden den 20 oktober 1961 träffade överenskommelsen angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. skall gälla i alla frågor, som ej regleras i detta eller annat efter den 20 oktober 1961 träffat avtal.

12 §.

Detta avtal skall gälla från och med den 1 juli 1967 till och med den 31 december 1976.

Sker ej uppsägning från någondera sidan minst två år före sistnämnda tidpunkt, är avtalet förlängt med tio år. Denna bestämmelse om uppsägning och förlängning skall tillämpas allt framgent.

Skulle framtida undersökningar om fördelningen av kostnaderna mellan utbildning och forskning, å ena, samt sjukvården, å andra sidan, ge anledning därtill, äger part under löpande avtalstid påkalla förhandlingar om jämkning av avtalet.

Protokollsanteckning: Staden förklarar sig beredd att, i vad avser S:t Görans sjukhus, medverka i utredning angående de merkostnader för driften av kommunala sjukhus, som orsakas av att sådana sjukhus upplåtes för läkarutbildning och forskning, ävensom att på grundval av denna utredning samtidigt med övriga huvudmän för kommunala

undervisningssjukhus förhandla med staten om grunder för bidrag till driften av sådana sjukhus.

Förhandlingsnämnden gör följande särskilda kommentarer till avtalstexten.

Ad 1 §. Jämfört med 1961 års överenskommelse har de kliniker som upplåts för läkarutbildningen och forskningen utökats med en infektionsklinik. Däremot ingår inte klinik för njurmedicin eller ögon- och öronkliniker i uppställningen. Det i överenskommelsen ungefärligt angivna platsantalet har justerats beträffande barnklinikerna, den psykiatriska kliniken, de medicinska och kirurgiska klinikerna samt kvinnokliniken. Den totala skillnaden innebär en ökning med 70 vårdplatser.

Nämnden framhåller, att de vårdplatser avseende neurologi som ingår i de medicinska klinikerna skall tas i anspråk endast för att komplettera de vårdplatser som står till förfogande för utbildningen i medicin.

Upplåtelsen av klinik avser ej endast dess vårdavdelningar utan även polikliniker och andra till kliniken hörande avdelningar såsom jour- och intagningsavdelningar, konsultations- och behandlingsavdelningar, laboratorier och operationscentraler.

De medicinska serviceavdelningar som särskilt räknas upp i avtalet är sådana som skall tas i direkt anspråk för läkarutbildningen.

Vid sjukhuset kommer att finnas andra kliniker och avdelningar än de som enligt avtalet upplåts för läkarutbildningen. Även dessa återstående delar av sjukhuset skall genom senare särskild överenskommelse kunna upplåtas för läkarutbildning och forskning.

Ad 3 §. Enligt 3 § 1. erlägger staten 25 % av hela de verkliga byggnads- och utrustningskostnaderna för de delar av sjukhuset som enligt uppräknings i 1 § upplåts för utbildnings- och forskningsändamål, i den mån de påbörjats efter den 30 juni 1967. Detta gäller således i princip utan någon reduktion även för sådana uppräknade delar, som lämnar viss service åt utanför sjukhuset liggande verksamhet.

För kliniker, som inte räknas upp i avtalet, utgår inte något statligt bidrag. Däremot betalar staten enligt 3 § 2. investeringsbidrag även för fristående serviceanläggning inom sjukhuset, som är avsedd att betjäna en eller flera för utbildning och forskning enligt 1 § upplåtna kliniker eller avdelningar. För sådan anläggning kan det dock bli fråga om reduktion av bidragsunderlaget, om anläggningen dessutom betjänar annan verksamhet inom eller utom sjukhuset. I 3 § 2. har föreskrivits skälighetsfördelning efter utnyttjandegraden i dylikt fall. Parterna har funnit det lämpligt, att i en protokollsanteckning till punkten slå fast, att det statliga bidraget skall beräknas på $\frac{12}{13}$ av hela sjukhusets andel i kostnaderna för tjänande anläggning. Förutsättningen för att denna regel skall tillämpas är dock, att sjukhusets omdaning sker i huvudsaklig överensstämmelse med föreliggande stomplan. Proportioneringen $\frac{12}{13}$ hänför sig nämligen till det ungefärliga platsantal som upplåts (1 200) i förhållande till hela sjukhusets ungefärliga platsantal (1 300) enligt nu föreliggande planer. Reduktionsregeln torde huvudsakligen bli tillämplig på s. k. ekonomianläggningar.

Investeringsbidrag skall utgå även för barnklinikerna samt för pågående arbeten i fråga om värmecentral, kulvertar, yttre ledningar och telefonväxel utan hinder av att arbetena påbörjats före den 1 juli 1967 (3 § 3.).

Ad 8 §. Beloppet om 2,5 miljoner kronor är sammansatt av en serie olika kostnadsposter. Eftersom det är fråga om ett kompromissbelopp i en större

förhandlingsuppgörelse, är det omöjligt att närmare precisera storleken av de skilda komponenterna. Parterna är emellertid eniga om att vid bestämningen av det angivna beloppet har reglerats

a) statens andel av oavskrivna delar av de kostnader för byggnads- och utrustningsåtgärder vid S:t Görans sjukhus som hänför sig till befintliga gemensamhetsanordningar (pannanläggning, centralkök och verkstadsbyggnad) och till patologiska avdelningen, proportionerade med hänsyn till undervisningsklinikernas antagna successiva tillkomst,

b) statens bidrag till samtliga rivningskostnader vid S:t Görans sjukhus samt till de kostnader som är förenade med erforderliga tomtgränsändringar i samband med uppförande av barnklinikerna,

c) investeringsbidrag till S:t Görans och Sabbatsbergs sjukhus, som rekviderats men ej utbetalats liksom ej rekviderade bidrag, som avser kostnader hänförliga till arbeten utförda före den 1 juli 1967 och bidragsberättigande enligt tidigare avtal (jfr dock kommentarerna till 3 § 3. ovan),

d) statens andel i de utredningskostnader avseende Sabbatsbergs sjukhus som förskotterats av staden samt

e) avlösning av statens bidrag till vissa anläggningar vid Sabbatsbergs sjukhus.

Ad 11 §. Här har intagits bestämmelser om gällande avtal som helt eller delvis skall upphöra i och med att det nya avtalet om S:t Görans sjukhus träder i kraft eller när det får konsekvenser på tidigare avtal genom att läkarutbildningen flyttas till S:t Görans sjukhus. Staten har velat gardera sig mot att få betala driftbidrag till samma utbildning vid två sjukhus. För att bl. a. undvika ev. dubbelbetalning och garantera en lämplig och obruten studiegång har nämnden funnit det angeläget att i avtalet ta in en föreskrift om att särskild överenskommelse skall träffas om de villkor som kan bli aktuella i samband med att läkarutbildning och forskning flyttas över till S:t Görans sjukhus.

3. Avtal om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus

Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus har alltsedan år 1891 varit förlagt till västra delen av kvarteret Kronoberg på Kungsholmen. Bland de kliniker, som enligt sabbatsbergsavtalet skulle upplätas för läkarutbildning och forskning, ingick en pediatrisk klinik. Den var avsedd att ersätta barnsjukhuset.

Föredragande departementschefen framhöll i prop. 1961:198 i samband med att 1961 års överenskommelse presenterades att — vad gällde byggnadstakten — det från undervisningens och forskningens synpunkt var mest angeläget, att Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus ersattes med en nybyggnad.

I ett år 1965 träffat markbytesavtal mellan staten och staden (prop. 1965:35 s. 13, SU 65, rskr 191) har parterna utgått från att barnsjukhusets verksamhet skulle kunna upphöra den 1 juli 1968, varefter staten, som numera är ägare till tomten, skulle kunna disponera tomten för annan verksamhet. Genom det nu träffade avtalet blir statens disposition av tomten avhängig av överflyttningen av barnsjukhusets kliniker till S:t Görans sjukhus.

Avtalet om Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus har följande lydelse.

Mellan statens förhandlingsnämnd, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, delegerade för Stockholms stad och delegerade för Stockholms läns landsting har — under förbehåll av godkännande av Kungl. Maj:t, föreningens styrelse, Stockholms stadsfullmäktige och Stockholms läns landsting — träffats följande avtal.

Avtal

mellan svenska staten, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus.

1 §

Verksamheten vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus i kvarteret Kronoberg i Stockholm skall, oavsett vad som stadgas i avtal den 30 januari 1965 om vissa markbyten m. m. mellan kronan och Stockholms stad (prop. 1965: 35), upphöra först, då ineliggande patienter flyttas över från sjukhuset till barnklinikerna vid S:t Görans sjukhus. Den närmare tidpunkten härför fastställs i samråd mellan parterna.

2 §.

H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård skall inom två månader efter den enligt 1 § fastställda tidpunkten lämna barnsjukhusets byggnader helt utrymda.

3 §.

Staten skall bereda de vid barnsjukhuset av föreningen anställda läkarna, som så önskar, anställning vid S:t Görans sjukhus i den mån motsvarande tjänster finns tillgängliga vid sjukhuset.

4 §.

Staden skall bereda övrig vid barnsjukhuset av föreningen anställd personal, som så önskar, anställning hos staden på de villkor, som gäller för motsvarande arbetstagare hos staden.

5 §.

Från den enligt 1 § fastställda tidpunkten överlåter föreningen till staden all dispositionsrätt till av föreningen disponerade personalbostäder.

6 §.

Staten övertager från och med den tidpunkt, som fastställs enligt 1 §, föreningens förpliktelser i fråga om pensionsförmåner gentemot all läkarpersonal, som varit anställd vid barnsjukhuset.

Staden övertager från samma tidpunkt föreningens motsvarande förpliktelser gentemot övrig personal.

7 §.

Staten, staden och landstinget bidrager från och med den tidpunkt, som fastställs enligt 1 §, på nedan angivet sätt till kostnaderna för de pensioner, fribrev eller livräntor, som vid varje tillfälle belöper på staten respektive staden i den del de i förhållande till den totala tjänstetiden hänför sig till tjänstetid vid barnsjukhuset.

1. Staden bidrager med 50 procent av statens kostnader för pensionsförmåner enligt 6 § första stycket.

2. Staten bidrager med 10 procent av stadens kostnader för pensionsförmåner för i 6 § andra stycket avsedd personal, exklusive personal vid kirurgiska B-avdelningen vid Sachsska barnsjukhuset.

3. Landstinget bidrager med 25 procent av dels stadens kostnader enligt punkt 1. ovan, dels de i punkt 2. ovan angivna kostnaderna för all i 6 § andra stycket avsedd personal efter avdrag för av staten utgiven andel.

Protokollsanteckning: Parts bidrag till statens respektive stadens förpliktelser i fråga om pensionsförmåner, som belöper på tid före den enligt 1 § fastställda tidpunkten, skall kunna fullgöras genom engångsavlösning.

8 §.

Sedan i 1 § avsedd nedläggning av verksamheten vid barnsjukhuset ägt rum, upphör samtliga mellan parterna träffade avtal och överenskommelser avseende barnsjukhuset — förtecknade på bilaga till detta avtal¹ — att gälla.

Kostnaderna för barnsjukhuset avseende tiden före nedläggningen fördelas dock enligt gällande avtal och överenskommelser.

Förhandlingsnämnden gör följande särskilda kommentarer till avtalstexten.

Ad 6—7 §§. Redan år 1882 uppläts den medicinska avdelningen vid barnsjukhuset för undervisning till karolinska institutet mot viss ersättning. Samarbetet mellan sjukhuset samt staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting reglerades dock först år 1950 i ett gemensamt avtal. F. n. gäller ett år 1951 träffat avtal (prop. 1951: 123 s. 31, SU 151, rskr 295) samt en den 31 januari 1963 träffad överenskommelse om tillägg till detta avtal (prop. 1963: 65 s. 45, SU 89, rskr 215).

Sabbatsbergsavtalet tjänade som mönster för 1951 års avtal. Vissa ändringar och tillägg visade sig emellertid erforderliga. Så t. ex. befanns sabbatsbergsavtalets regler om att den underordnade läkarpersonalen skall tillsättas av staten kunna medföra svårigheter i fråga om den dåvarande läkarpersonalens löne- och pensionsförmåner och dess rättsliga ställning i övrigt. Denna befogenhet tillkommer därför enligt 1951 års avtal barnsjukhusets styrelse. Fördelningen av löne- och pensionskostnaderna för dessa läkare överensstämmer dock med bestämmelserna i sabbatsbergsavtalet. Staten bestrider sålunda hela löne- och pensionskostnaden för överläkaren vid sjukhusets medicinska avdelning, vilken även är professor i pediatrik vid karolinska institutet, samt för övrig personal, som erfordras uteslutande för forsknings- och undervisningsändamål. För den av sjukhuset anställda läkarpersonalen bidrar staten med halva löne- och pensionskostnaden. Löne- och pensionskostnaderna för övrig vid sjukhuset anställd personal ingår i driftkostnaderna, till vilka staten bidrar med 10 %. Statens — liksom stadens och landstingets — pensionsförpliktelser avsåg endast sådana pensionskostnader, som föll inom själva avtalstiden.

Sedermåra har förhandlingar förts mellan avtalsparterna om beräkningen och fördelningen av pensionskostnaderna för personalen vid barnsjukhuset. Dessa förhandlingar resulterade i den tidigare nämnda överenskommelsen

¹ Bilagan är ej intagen i här.

år 1963, som innebär, att staten, staden och landstinget skall bidra till kostnaderna även för pensioner, som intjänats före den 1 juli 1950, då 1950 års avtal trädde i kraft. Föredragande departementschefen framhöll (prop. 1963: 65 s. 48) detta såsom rimligt mot bakgrunden av den intressegemenskap beträffande barnsjukhuset, som funnits före avtalsregleringen.

Departementschefen

Karolinska institutet utnyttjar, utöver karolinska sjukhusets undervisningskliniker, ett antal sjukhuskliniker i Stockholm för undervisning i vissa kliniska ämnen, som ingår i medicine licentiatexamen. Sålunda hänvisas i ämnena medicin, kirurgi, psykiatri, pediatrik och obstetrik-gynekologi halva årliga intagningen av de medicine studerande vid institutet till karolinska sjukhuset och den andra hälften, 80 studerande, till serafimerlasarettets medicinska och kirurgiska kliniker, psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus, Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus och kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus. Under det propedeutiska året delas undervisningen i patologi upp mellan de patologiska institutionerna vid karolinska sjukhuset och Sabbatsbergs sjukhus. I ämnet ingående obduktionsundervisning är emellertid fördelad på sammanlagt sex sjukhus i Stockholm.

Sammanlagt disponeras sjukhusen i Stockholm för en årlig intagning av 160 elever i de kliniska ämnena (prop. 1961: 108, SU 130, rskr 328). Härtill kommer 40 utbildningsplatser i provisoriska former vid sjukhus, tillhöriga Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Sistnämnda provisoriskt anordnade läkarutbildning skall överföras till det blivande nya undervisningssjukhuset i Huddinge så snart det kan ske (prop. 1965: 141, SU 173, rskr 411). Vid detta sjukhus kommer att finnas 90 utbildningsplatser i huvudämnena.

Planer har sedan länge funnits att flytta läkarutbildningen från serafimerlasarettet till moderna undervisningskliniker. Det förhållandet att serafimerlasarettet är föråldrat och nedslitet var ett av statens motiv att ingå 1948 års s. k. sabbatsbergsavtal med Stockholms stad (prop. 1948: 213, SU 112, rskr 227). I samband med att sabbatsbergsavtalet träffades såldes serafimerlasarettets fastigheter till staden, som genom avtalet förband sig att vid Sabbatsbergs sjukhus uppföra ett nytt undervisningssjukhus. Överflyttningen av klinisk utbildning och forskning från serafimerlasarettet till Sabbatsbergs sjukhus beräknades kunna ske före år 1961. Staten skulle fortsätta att driva serafimerlasarettet tills överflyttning kunde ske, dock längst till den 1 januari 1961, då driften av lasarettet skulle tas över av staden. Även undervisningen vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus avsågs bli flyttad till Sabbatsbergs sjukhus. Till grund för valet av nytt undervisningssjukhus låg främst den s. k. enhetstanken, vilken innebar att alla karolinska institutets institutioner, såväl teoretiska som kliniska, skulle sammanföras till Norrbackaområdet eller dess omedelbara närhet.

Sabbatsbergsavtalets huvudgrunder för kostnadsfördelningen mellan staten och staden var följande.

Staden skulle tillskjuta halva löne- och pensionskostnaden för läkare som inte anställdes uteslutande för undervisningens och forskningens behov. Läkarna skulle dock tillsättas, avlönas och pensioneras av staten. Staten skulle vidare i princip erlægga 25 % av byggnads- och utrustningskostnaderna samt 10 % av driftkostnaderna utöver nämnda läkarlönekostnader.

Den lösa egendom, som användes för serafimerlasarettets drift, förblev i statens ägo vid fastighetsförsäljningen. Rörande denna utrustning skulle särskild överenskommelse träffas mellan staten och staden i god tid före tidpunkten för stadens övertagande av lasarettet.

Anordnandet av de planerade nya klinikerna vid Sabbatsbergs sjukhus dröjde emellertid. Särskilt vissa trafiktekniska problem gjorde det svårt att realisera sjukhusbygget. År 1961 träffades med staden en överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m., enligt vilken undervisningen skulle förläggas till S:t Görans sjukhus i stället för till Sabbatsbergs sjukhus (prop. 1961: 198, SU 192, rskr 400).

S:t Görans sjukhus skulle enligt överenskommelsen omfatta följande kliniker, nämligen kliniker för medicin (inkl. specialgeriatrik) med ca 280 vårdplatser, kirurgi (inkl. ortopedi, urologi och plastikkirurgi) med ca 280 platser, obstetrik-gynekologi med ca 150 platser, pediatrik med ca 190 platser, psykiatri med ca 80 platser samt långtidsvård och rehabilitering (inkl. vårdplatser för barn) med ca 120 vårdplatser. Totala antalet vårdplatser vid dessa kliniker angavs till ca 1 100.

Samtliga i överenskommelsen angivna kliniker och anläggningar vid S:t Görans sjukhus skulle vara färdigställda senast den 31 december 1976. Staten skulle enligt överenskommelsen överlämna huvudmannaskapet över serafimerlasarettet till staden den 1 juli 1968. Därefter skulle den medicinska utbildningen och forskningen bedrivas i oförändrad omfattning vid lasarettet tills de nya medicinska och kirurgiska klinikerna vid S:t Görans sjukhus kunde tas i bruk samt utbildningen och forskningen flyttas över från serafimerlasarettet.

1961 års överenskommelse förutsatte, att ett nytt avtal skulle träffas om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för undervisning och forskning. Avtalet skulle även ersätta gällande avtal från år 1958 angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid sjukhuset (prop. 1959: 12, SU 15, rskr 49). I fråga om fördelningen av byggnads-, utrustnings- och driftkostnaderna skulle huvudgrunderna i sabbatsbergsavtalet äga tillämpning.

Det nya avtalet om S:t Görans sjukhus skulle enligt överenskommelsen äga giltighet t. o. m. den 31 december 1976. Om framtida undersökningar angående fördelningen av kostnaderna mellan undervisning och forskning,

å ena, samt sjukvården, å andra sidan, skulle ge anledning därtill, skulle part under löpande avtalstid äga påkalla förhandlingar om jämkning av avtalet.

Vid träffandet av 1961 års överenskommelse förutsattes, att serafimerlasarettet skulle komma att utnyttjas för medicinsk utbildning och forskning ytterligare en tid. Till erforderliga byggnadsåtgärder vid lasarettet, varom närmare överenskommelse skulle träffas mellan parterna, skulle staden bidra med 60 % av kostnaderna. Kostnaderna för anskaffandet av utrustning i samband med byggnadsåtgärder skulle däremot helt bestriidas av staten. Överenskommelse om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet träffades med staden i juni 1963 (prop. 1963: 190, SU 216, rskr 409). Kostnaderna för upprustningen, som beräknas bli slutförd före den 1 juli 1968, uppskattas till totalt ca 17,5 milj. kr., varav statens andel utgör ca 7,3 milj. kr. sedan hänsyn tagits även till vissa inredningskostnader. Vidare pågår sedan år 1964 anskaffande av utrustning i samband med upprustningen av lasarettet till ett värde av ca 6,7 milj. kr. Härutöver har medel ställts till förfogande för normal löpande utrustningsanskaffning och för fastigheternas underhåll. Upprustningen har gjort det möjligt att bedriva kvalificerad utbildnings- och sjukvårdsverksamhet vid lasarettet under ytterligare ett antal år. Självfallet kan dock de lokalmässiga förhållandena vid lasarettet inte jämföras med dem vid nyuppförda undervisningskliniker.

I sabbatsbergsavtalet ingick som nämnts även en pediatrik klinik, avsedd att ersätta Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, som f. n. är upplåtet för undervisning i pediatrik och barnpsykiatri. Barnsjukhuset är starkt nedslitet och därigenom ej lämpat att fungera som en modern undervisningsklinik. De förbättringsåtgärder, som under senare år vidtagits vid sjukhuset, har varit av mycket begränsad omfattning. Det är högst angeläget, att detta sjukhus snarast möjligt ersätts av en ny barnklinik. På grund härav fastslogs särskilt i 1961 års överenskommelse att den pediatrika kliniken vid S:t Görans sjukhus skulle uppföras omedelbart. Uppförandet av barnkliniken pågår. I avvaktan på närmare avtalsreglering utgår tills vidare statligt byggnadsbidrag till uppförandet med 25 % av de verkliga kostnaderna i ungefärlig proportion till stadens utlägg under byggnadstiden.

Av innehållet i 1961 års överenskommelse kan vidare framhållas följande.

Frågan om inrättande av klinik i njurmedicin samt ögon- och öronkliniker vid S:t Görans sjukhus skulle närmare övervägas och förhandlingar här om tas upp i ett senare sammanhang.

Vad gällde det vid S:t Görans sjukhus befintliga byggnadsbeståndet skulle staten erlægga bidrag till kostnaderna för uppförandet av panncentralen samt köks- och verkstadsbyggnaderna. Beträffande frågan om den närmare beräkningen och tidpunkten för utbetalandet av sistnämnda bidrag skulle, liksom även beträffande frågan om avlösning av statens bidrag till

vissa anläggningar vid Sabbatsbergs sjukhus, parterna träffa särskild överenskommelse.

Det av staden planerade sjukhuset i Enskede-Dalen skulle omedelbart påbörjas och utformas som ett kommunalt sjukhus enbart för sjukvårdens behov.

Frånsett de byggnader, som måste rivras för en provisorisk dragning av den s. k. klarabergsleden, skulle serafimerlasarettets tomt och byggnader hållas intakta så länge undervisning fortgick vid lasarettet.

Föredragande departementschefen erinrade vid presentationen av överenskommelsen (prop. 1961:198, s. 93) om att staten för tiden efter stadens övertagande av serafimerlasarettets drift enligt avtalet om försäljningen av lasarettets fastigheter hade att erlægga bidrag till byggnads-, utrustnings- och driftkostnader enligt sabbatsbergsavtalets regler så länge undervisningen och forskningen alltjämt var förlagd till lasarettet.

Kungl. Maj:t uppdrog i december 1961 åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att förhandla med Stockholms stad om de avtal, som föranleddes av 1961 års överenskommelse. Kommissionen har lagt fram den överenskommelse om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet, som jag redan berört. I övrigt har uppdraget övertagits av statens förhandlingsnämnd.

År 1960 beslöts, att vissa överläkares inkomster från patienter på enskilda och halvenskilda rum skulle ersättas av avlöningsförstärkningar (prop. 1960:151, SU 143, rskr 323). Förhandlingskommissionen fick i uppdrag att förhandla med Stockholms stad rörande bestridandet av kostnaderna för dessa s. k. evalveringsersättningar. Även detta uppdrag har förhandlingsnämnden tagit över.

Förhandlingsnämnden har vidare fått i uppdrag att förhandla med staden angående *dels* lokaler för en institution, knuten till professuren i socialmedicin vid karolinska institutet, *dels* en slutlig reglering av ordningen för statsbidrags utgående till barnklinikerna vid S:t Görans sjukhus.

Statens förhandlingsnämnd har nu för godkännande lagt fram tre avtal, nämligen om serafimerlasarettet, om S:t Görans sjukhus och om Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Avtalen får betraktas som ett sammanhängande förhandlingsresultat.

Avtalet om ändrat huvudmannaskap för och läkarutbildning vid serafimerlasarettet reglerar Stockholms stads övertagande av serafimerlasarettet den 1 juli 1968. Lasarettet skall liksom hittills kunna ta emot ett årsintag av 90 medicine kandidater. Från nämnda tidpunkt tills undervisningen och forskningen kan flyttas över till nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus — dock längst t. o. m. den 31 december 1976 — skall staten lämna bidrag i enlighet med sabbatsbergsavtalets grunder. Staten skall alltså bidra med 25 % av investeringskostnaderna. Detta gäller dock inte för ny klinik eller avdelning m. m., som inte tas i anspråk för utbildning

och forskning. Läkare anställs av staten mot att Stockholms stad svarar för 50 % av löne- och pensionskostnaderna. Staten bidrar vidare med 10 % av övriga driftkostnader, beräknade på visst sätt.

Pågående upprustning av serafimerlasarettet fullföljs av staten även om den inte skulle ha hunnit slutföras före den 1 juli 1968.

Inventarier och annan utrustning vid lasarettet överläts till Stockholms stad för tre milj. kr.

Den praktiska utbildningen av sjukgymnaster och sjuksköterskeelever vid serafimerlasarettet skall fortsätta i minst samma omfattning som hittills.

Staten skall verka för att personalen vid lasarettet — bortsett från läkarpersonalen — övergår i Stockholms stads tjänst den 1 juli 1968. Förhandlingar förutsätts komma till stånd snarast möjligt mellan stadens lönenämnd och vederbörande personalorganisationer om övergångsproblemen. Tjänstemän som av någon anledning står kvar i statlig tjänst skall — med några undantag — i princip vara skyldiga att tjänstgöra vid lasarettet. Ordinarie tjänster kommer därvid att föras på övergångsstat. Beträffande pensionskostnaderna innehåller avtalet regler, som i huvudsak överensstämmer med dem som tillämpats vid ändringen av huvudmannaskapet för mentalsjukvården. Staten skall således bl. a. i princip svara för den del av framtida pensioner, som avser tjänstetid hos staten.

Lasarettets dispositionsrätt till personalbostäder överläts.

Avtalet om omdaning av S:t Görans sjukhus till undervisningsjukhus m. m. innehåller en uppräknig av de kliniker och medicinska serviceavdelningar m. m. vid sjukhuset, som upplåts för klinisk läkarutbildning samt för forskning. Klinikerna är följande.

	<i>Antal vårdplatser (cirka)</i>
Medicinska kliniker (allmän medicin, lungmedicin och neurologi)	260
Kirurgiska kliniker (allmänkirurgi, ortopedi, urologi och plastikkirurgi)	240
Barnkliniker (medicin, kirurgi och psykiatri)	210
Kvinnoklinik	120
Långvårdsklinik (inkl. rehabilitering)	120
Infektionsklinik	120
Psykiatrisk klinik	100
	Summa 1 170

Av vårdplatserna vid den psykiatriska kliniken är 81 upplåtna för läkarutbildning enligt avtal från år 1958.

I förhållande till 1961 års överenskommelse har även en infektionsklinik med 120 vårdplatser tagits med bland upplåtna kliniker. Vidare har platsantalet ökat för barnklinikerna och den psykiatriska kliniken men minskats för klinikerna för medicin, kirurgi och obstetrik-gynekologi. Det bör framhållas att de neurologiska vårdplatserna skall tas i anspråk endast för att komplettera de vårdplatser som står till förfogande för utbildningen

i medicin. Jag har erfarit, att antalet vårdplatser för neurologi beräknas till 40. Sammanlagt har antalet vårdplatser i jämförelse med 1961 års överenskommelse ökats med 70.

S:t Görans sjukhus skall kunna ta emot ett årsintag av 90 medicine kandidater. Statligt investeringsbidrag skall i princip utgå med 25 % av kostnaderna för byggnadsarbeten och därmed sammanhängande utrustningsåtgärder, som vidtas efter den 30 juni 1967. Viss reducering av bidraget kan emellertid ske när det gäller vissa serviceanläggningar, som avses betjäna även annan verksamhet än den som upplåtits. Utan hinder av att arbetena påbörjats före den 1 juli 1967 skall vidare investeringsbidrag utgå även för barnklinikerna vid sjukhuset samt för en del andra pågående arbeten.

Avtalet innehåller inte någon slutlig reglering av statligt bidrag till sjukhusets driftkostnader. Driftbidragsbestämmelserna i 1958 års avtal angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus skall emellertid fortfarande gälla för nämnda klinik samt tillämpas även på barnklinikerna. Bestämmelserna innebär, att staten anställer läkarna mot att staden betalar halva löne- och pensionskostnaden, att bidrag utgår till viss anskaffning av utrustning med 25 % av kostnaderna samt att driftbidrag utgår med i princip 10 % av driftkostnaderna för ifrågasvarande klinik.

Den slutliga regleringen av statligt driftbidrag till S:t Görans sjukhus sparas till kommande förhandlingar med samtliga huvudmän för kommunala undervisningssjukhus.

Staten skall vidare betala sammanlagt 2,5 milj. kr. till Stockholms stad. 1,1 milj. kr. skall utbetalas snarast efter den 1 januari 1968. 0,8 milj. kr. skall erläggas så snart barnklinikerna tagits i bruk. Slutligen skall 0,6 milj. kr. betalas när de nya medicinska och kirurgiska klinikerna tagits i anspråk.

Nämnda belopp innefattar bl. a. statens bidrag till befintliga anläggningar vid S:t Görans sjukhus. Vid beloppets bestämmande har å andra sidan statens bidrag till vissa anläggningar vid Sabbatsbergs sjukhus i viss mån räknats från. I övrigt får jag hänvisa till avtalstexten och kommentarerna till denna.

Någon klinik för njurmedicin eller ögon- och öronkliniker ingår inte i uppgörelsen. För den kliniska forskningen i socialmedicin kan påräknas endast sådana utrymmen, som behövs för forskning med anknytning till patienter vid sjukhuset.

I avtalet anges inte någon tidpunkt när S:t Görans sjukhus skall stå klart att ta emot den vid serafimerlasarettet bedrivna läkarutbildningen. I en protokollsanteckning har dock intagits en erinran bl. a. om att 1961 års överenskommelse innebar att klinikerna och anläggningarna vid S:t Görans sjukhus skulle vara färdigställda senast den 31 december 1976.

Avtalsparterna har gemensamt framhållit, att det förhållandet att någon tidpunkt inte angetts i avtalet, inte förändrar parternas inställning till att S:t Görans undervisningssjukhus bör färdigställas så snart detta kan ske

med hänsyn till vissa angivna omständigheter. Jag vill här understryka angelägenheten av att S:t Görans sjukhus snabbt byggs ut för utbildningens behov.

För att staten inte skall få betala driftbidrag till samma utbildning vid två sjukhus i samband med att läkarutbildningen flyttas till S:t Görans sjukhus samt som en garanti för en lämplig och obruten studiegång har i avtalet intagits en föreskrift om att särskild överenskommelse skall träffas beträffande de villkor, som kan bli aktuella i samband med att läkarutbildning och forskning flyttas över till S:t Görans sjukhus.

Såväl i avtalet om S:t Görans sjukhus som i avtalet om serafimerlasarettet har parterna förklarat sig beredda att under löpande avtalstid förhandla om en jämkning av avtalet, om undersökningar rörande kostnadsfördelningen mellan utbildning/forskning och sjukvård ger anledning därtill. Staden har även förklarat sig beredd att medverka i den utredning, som är planerad att ske med början år 1968 för att skapa underlag för förhandlingar mellan staten och huvudmännen för de kommunala undervisningssjukhusen om merkostnaderna för att sjukhus upplåts för läkarutbildning och forskning.

Avtalet om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus behandlar främst personalproblemen i samband med barnsjukhusets nedläggande och verksamhetens överförande till S:t Görans sjukhus. Såväl läkare som annan sjukvårdspersonal skall i görligaste mån beredas anställning vid de nya barnklinikerna. Pensionsförpliktelserna övertas av staten beträffande läkarna och av Stockholms stad beträffande övrig personal. Staden bidrar med 50 % av statens kostnader för pensionsförmåner till läkarna, under det att staten bidrar med 10 % av stadens kostnader för pensionsförmåner till övrig personal. Stockholms läns landsting deltar på visst sätt i stadens pensionsutgifter.

Avtal har år 1965 träffats med Stockholms stad om vissa markbyten m. m. (prop. 1965: 35, SU 65, rskr 191). Enligt 3 § avtalet har staden till staten överlåtit bl. a. tomten nr 17 i kvarteret Kronoberg i Stockholm, på vilken tomt Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus är uppfört. Staden har dock förbehållit sig rätten att disponera tomten till den 1 juli 1968 mot viss årlig avgäld. Enligt markbytesavtalet skulle området därefter överlämnas med byggnaderna på området helt utrymda. Sedan det framgått, att barnsjukhuset kan utrymmas först vid en senare tidpunkt, har i nu föreliggande avtal om barnsjukhuset föreskrivits, att verksamheten får fortsätta tills inneliggande patienter kan flyttas över från sjukhuset till de nya barnklinikerna vid S:t Görans sjukhus. Enligt vad jag inhämtat beräknas detta preliminärt kunna ske under våren 1969. Ytterligare förseningar upp till ett år kan emellertid inträffa.

Storleken av avgälden för tomtdispositionen efter den 1 juli 1968 får bestämmas i annat sammanhang.

I samband med förhandlingarna om berörda tre avtal har parterna enats om att även kostnaderna för s. k. evalveringsersättningar skall bestridas av Stockholms stad såsom innefattade i de överläkararvoden, staden skall bekosta. Denna tolkning av begreppet överläkararvode skall tillämpas även på andra läkarutbildningsavtal mellan staten och staden. I vissa fall utgår personliga lönetillägg till överläkare, som kunnat styrka ett större inkomstbortfall än som täcks av evalveringsersättningen. Sådana personliga lönetillägg skall staten bekosta.

Beträffande de tre avtalens närmare detaljer får jag hänvisa till avtalstext och förhandlingsnämndens kommentarer, som återgivits i det föregående. Jag vill i detta sammanhang inskjuta, att 1961 års överenskommelse skall fortsätta att gälla i alla frågor, som inte regleras i förevarande avtal eller annat efter överenskommelsen träffat avtal.

Jag har i det föregående redogjort för bakgrunden till de förda förhandlingarna och för de överlämnade tre avtalens huvudsakliga innehåll och därvid gjort vissa kommentarer. Jag vill nu mera ingående beröra vissa särskilda frågor, som avtalen aktualiserar.

Som jag nämnt skall 1961 års överenskommelse gälla i alla frågor, som inte reglerats i något därefter träffat avtal. Överenskommelsen innebar bl. a. att en provisorisk trafikled, den s. k. klarabergsleden, skulle kunna dras genom serafimerlasarettets tomt på visst sätt. Jag har erfarit, att frågan om denna trafikled f. n. bearbetas inom vederbörande kommunala förvaltningar. Skulle därvid ett förslag rörande trafikleden läggas fram, som innebär en avvikelse från 1961 års överenskommelse, utgår jag från att genomförandet av ett sådant förslag blir beroende på vilken överenskommelse, som kan träffas med staten vid särskilda överläggningar i frågan.

Avtalet om serafimerlasarettet och S:t Görans sjukhus innebär ett fullföljande av det redan år 1947 träffade sabbatsbergsavtalet och av 1961 års överenskommelse. Mot den bakgrunden har förhandlingsnämnden bl. a. måst acceptera att staten skall anställa och avlöna läkarna vid serafimerlasarettet och de under avtalstiden utnyttjade undervisningsklinikerna vid S:t Görans sjukhus mot ett bidrag av 50 % av löne- och pensionskostnaderna från den kommunala huvudmannen. Motsvarighet härtill finns inte i jämförbara upplåtelseavtal som ingåtts under senare år, om man bortser från en övergångsarrangemang som gäller för vissa kliniker och anläggningar vid Malmö allmänna sjukhus och som innebär att staten bidrar med en tredjedel av löne- och pensionskostnaden för viss läkarpersonal. Mot bestämmelser, som innebär att staten anställer läkarna vid ett kommunalt undervisnings sjukhus och svarar för halva lönekostnaden, kan göras principiella invändningar. Dessutom är det mindre rationellt att läkarna vid kommunala sjukhus skall vara statstjänstemän, vilket krav staten torde nödgas vidhålla på grund av att staten skall svara för en så stor del av lönekostnaden som nyss nämnts. Jag är angelägen att understryka, att ett godtagande av avtalen i förevarande hänseende med hänsyn till anförda förhållanden inte kan tilläggas prejudicerande betydelse när det gäller framtida uppgörelser angå-

ende upplåtelse av kommunala sjukvårdsanläggningar för medicinsk utbildning och forskning.

De s. k. evalveringsersättningarna skall enligt förevarande avtal bäras av sjukvårdshuvudmannen, vilket överensstämmer med vad som gäller enligt andra läkarutbildningsavtal. Skäl talar för att även de personliga lönetilläggen bör bestridas av Stockholms stad. Beloppen är emellertid relativt obetydliga. Jag tillmäter därför inte denna fråga någon avgörande betydelse.

Sedan länge har från såväl statens som de kommunala huvudmännens sida eftersträvat likformiga och enhetliga villkor i avtal om upplåtelse av kommunala sjukvårdsinrättningar för utbildning och forskning. Med hänsyn till att statens bidrag till anläggnings- och driftkostnader vid kommunala undervisningssjukhus avser att ersätta de merkostnader, som föranleds av utbildnings- och forskningsverksamheten, framstår det som önskvärt att samma bidragsprinciper gäller gentemot skilda kommunala huvudmän. Trots att de avtal, som f. n. gäller på området, i flertalet fall träffats under de senaste åren, föreligger dock alltså vissa skiljaktigheter mellan dem, vilket bl. a. beror på att det i vissa fall vid avtalens ingående visat sig ofrånkomligt att ta hänsyn till villkor i tidigare överenskommelser.

Avsikten är emellertid att genom samordnade förhandlingar söka åstadkomma full samstämmighet i fråga om normerna för statens bidragsgivning för tiden efter den 30 juni 1970. Nästan samtliga under senare år ingångna avtal angående upplåtelse av kommunala sjukvårdsanstalter för utbildning och forskning utlöper nämligen — under förutsättning att uppsägning sker — vid nämnda tidpunkt.

Avtalen om serafimerlasarettet och S:t Görans sjukhus skall i princip gälla till och med den 31 december 1976, dvs. den tidpunkt då undervisningsklinikerna vid S:t Görans sjukhus enligt 1961 års överenskommelse senast skall vara beredda att ta emot utbildningen. Giltighetstiden bygger på en föreskrift härom i överenskommelsen. Avtalen stadgar vidare att part under löpande avtalstid äger påkalla förhandlingar om jämkning av avtalen, om framtida undersökningar om fördelningen av kostnaderna mellan utbildning och forskning samt sjukvården skulle ge anledning därtill. Stockholms stad har också bl. a. förklarat sig beredd att samtidigt med övriga huvudmän för kommunala undervisningssjukhus förhandla med staten om grunderna för statligt bidrag till driften av sådana sjukhus. Jag förutsätter, att staden i dessa förhandlingar skall visa förståelse för kraven, att samma bidragsnormer skall gälla för undervisningssjukhusen i stockholmsområdet som för undervisningssjukhusen i övriga delar av riket för tiden efter den 30 juni 1970. Med hänsyn härtill har jag ingenting att erinra mot avtalens giltighetstid.

Som jag tidigare nämnt har staten sedan år 1964 tillfört serafimerlasarettet utrustning till ett värde av ca 6,7 milj. kr. Stockholms stad skall betala 3 milj. kr. enligt avtalet om serafimerlasarettet som ersättning för övertagandet av lasarettets utrustning. Vid bedömningen av denna fråga bör beaktas, att staten enligt annars tillämpade principer brukar svara slutligt för

25 % av anskaffningskostnaden. Vidare är avskrivningstiden för utrustning kort enligt allmänt gällande regler. Staten skall enligt avtalet om S:t Görans sjukhus betala 2,5 milj. kr. till staden. Jag finner att förhandlingsresultaten när det gäller nämnda engångsbelopp bör kunna godtas av staten.

Avtalens detaljbestämmelser föranleder ingen erinran från min sida.

Sammanfattningsvis anser jag mig böra tillstyrka, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna förevarande tre avtal.

Om smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna senare skulle visa sig erforderliga bör särskilt samtycke av riksdagen till detta inte behöva inhämtas.

Jag vill ytterligare understryka, att det mellan Stockholms stad och statens förhandlingsnämnd i oktober 1967 träffade villkorliga avtalet rörande S:t Görans sjukhus innebär ett fullföljande av en överenskommelse från år 1961. Skulle ändrade förhållanden uppstå, bör ärendet ånyo underställas riksdagens prövning.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att — för den händelse avtalen godkänns i behörig ordning — från det för budgetåret 1967/68 anvisade förslagsanslaget Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m. låta utbetala de statsbidrag, som under innevarande budgetår föranleds av de träffade avtalen. Statsbidrag som sålunda kan komma att utgå för S:t Görans sjukhus är dels engångsbidraget om 1,1 milj. kr., som skall erläggas under januari 1968, dels investeringsbidrag för vissa i avtalet angivna pågående arbeten, som påbörjats före den 1 juli 1967, och för arbeten, som påbörjas efter den 30 juni 1967.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna

a) avtal mellan staten och Stockholms stad om ändrat huvudmannaskap för och läkarutbildning vid serafimerlasaret,

b) avtal mellan staten och Stockholm stad angående om-
daning av S:t Görans sjukhus till undervisningssjukhus,
m. m.,

c) avtal mellan staten, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting om överflyttning av sjukvårdsverksamhet, läkarutbildning och forskning från Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus till S:t Görans sjukhus,

dels medge Kungl. Maj:t att träffa avtal om smärre tillägg till eller ändringar i de under a—c) angivna avtalen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten